

STRATÉGIA ROZVOJA ĽUDSKÝCH ZDROJOV V SEKTORE POĽNOHOSPODÁRSTVO, VETERINÁRSTVO A RYBOLOV V HORIZONTE 2030

MANAŽÉRSKE ZHRNUTIE

február, 2022

**PRÍHOVOR PREDSEDU SEKTOROVEJ RADY
JOZEFA ARTIMA**
(SLOVENSKÁ POLNOHOSPODÁRSKA A POTRAVINÁRSKA KOMORA)

Aktuálne programové vyhlásenie vlády SR deklaruje agropotravinársky sektor ako strategický. Potravinovú sebestačnosť považuje za prioritu. Napriek tomu sa kroky k naplneniu tohto vyhlásenia v praxi zatiaľ prejavujú minimálne. Posilnenie postavenia poľnohospodárstva pritom dokáže vymaniť krajinu z pasce stredného príjmu a zvýšiť kvalitu života. Slovenský agrosektor má veľký nevyužitý rastový potenciál. Zvýšenie potravinovej sebestačnosti totiž znamená surovinu nielen vyprodukovať, ale aj spracovať na potraviny a produkciu realizovať na domácom trhu a prípadne aj exportovať.

Za predpokladu, že je sektor vitálny, poľnohospodárstvo prispieva k napĺňaniu cieľov ozeleňovania. Životaschopný sektor vie totiž čeliť následkom zmeny klímy a zhoršovania životného prostredia (napríklad zadržiavaním vody v krajine v rámci vodozádržných opatrení, zlepšovaním pôdnych vlastností, sekvestráciou uhlíka a pod.).

Agropotravinárstvo má v súčasnosti v členských krajinách EÚ silné postavenie medzi sektormi národného hospodárstva. Aby sme jeho význam podporili aj na Slovensku, musíme oveľa viac dbať na produkciu a spotrebu domácich potravín. Ďalšie zanedbanie agrosektora nebude totiž znamenať len ďalšie oslabenie konkurenčnej pozície, ale aj znižovanie produkcie domácich potravín. Je nevyhnutné prepojiť poľnohospodárstvo na silný spracovateľský sektor. Inak to povedie k zníženiu strategickú bezpečnosti štátu a na dlhé obdobie zostaneme len dodávateľom surovín z prvovýroby pre iné krajiny.

ORGANIZÁCIE ZASTÚPENÉ V SEKTOROVEJ RADE

- > Agrárna komora Slovenska
- > AGRION – Združenie dodávateľov pôdohospodárskej techniky v SR
- > Komora veterinárnych lekárov SR
- > Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
- > Odborový zväz drevo, lesy, voda
- > PLANTEX, s.r.o.
- > Poľnohospodárske družstvo Mestečko
- > Roľnícka spoločnosť KYJOV s.r.o.
- > Shebo Winery, a. s.
- > Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora
- > Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre – Fakulta záhradníctva a krajinného inžinierstva
- > SOŠ pôdohospodárska a veterinárna, Ivanka pri Dunaji
- > SOŠ Pruské
- > Štátny inštitút odborného vzdelávania
- > Trenčiansky samosprávny kraj
- > Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach
- > Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Nitra
- > Združenie chovateľov rýb na Slovensku
- > Združenie mladých farmárov na Slovensku – ASYF, Vasíľov

KLÚČOVÉ INOVAČNÉ A TECHNOLOGICKÉ ZMENY V SEKTORE OVPLYVNÚJÚCE ĽUDSKÉ ZDROJE

- > Precízne poľnohospodárstvo
- > Internet vecí/Priemyselný internet
- > Ekologické poľnohospodárstvo
- > Digitalizácia a analytika dát v poľnohospodárstve
- > Sociálne poľnohospodárstvo
- > Systém prenosu výsledkov vedy a výskumu do praxe – Agricultural Knowledge and Innovation Systems (AKIS)
- > Marketing v poľnohospodárstve
- > Umelá inteligencia v poľnohospodárstve
- > Vertikálne poľnohospodárstvo
- > Hydroponické pestovanie rastlín

POVOLANIA S OČAKÁVANÝM NAJVÄČŠÍM VPLYVOM INOVÁCIÍ

- > Agromechatronik
- > Fytoinšpektor
- > Inseminačný technik
- > Inšpektor plemenárskej inšpekcie
- > Kombajnista
- > Likvidátor pôvodcov chorôb a škodcov
- > Mechanik, opravár poľnohospodárskych strojov a zariadení
- > Operátor poľnohospodárskeho stroja a zariadenia (okrem traktoristu a kombajnistu)
- > Poradca pre poľnohospodárstvo
- > Riadiaci pracovník (manažér) poľnohospodárskej techniky
- > Riadiaci pracovník (manažér) rastlinnej výroby
- > Riadiaci pracovník (manažér) služieb v poľnohospodárstve
- > Riadiaci pracovník (manažér) v akvakultúre
- > Riadiaci pracovník (manažér) v oblasti veterinárnych činností
- > Riadiaci pracovník (manažér) živočíšnej výroby
- > Riadiaci pracovník v poľnohospodárstve (riaditeľ podniku)
- > Špecialista agrochemickej kontroly
- > Špecialista pre precízne poľnohospodárstvo
- > Špecialista v akvakultúre (ichtyológ)
- > Špecialista v oblasti plemenárskej práce a šľachtenia
- > Špecialista v oblasti záhradníctva
- > Špecialista v rastlinnej výrobe, agronóm
- > Špecialista v živočíšnej výrobe, zootechnik
- > Špecialista výživy a technológie výroby krmív
- > Technik pre precízne poľnohospodárstvo
- > Technik v oblasti záhradníctva
- > Technik v rastlinnej výrobe
- > Technik v živočíšnej výrobe
- > Traktorista
- > Vedúci strediska v poľnohospodárstve
- > Veterinárny lekár laboratórnej diagnostiky
- > Veterinárny lekár terénnej a ambulantnej praxe
- > Veterinárny technik

MANAŽÉRSKE ZHRNUTIE

ANOTÁCIA

Medzi najvýznamnejšie aktivity Národného projektu Sektorovo riadenými inováciami k efektívnemu trhu práce v SR (ďalej len „SRI“) patrí vypracúvanie sektorových stratégií rozvoja ľudských zdrojov (ďalej len „SSRLZ“, ktorých súčasťou je definovanie návrhov opatrení v oblasti prípravy a zabezpečenia ľudských zdrojov. SSRLZ v sektore poľnohospodárstvo, veterinárstvo a rybolov bola vypracovaná členmi Sektorovej rady pre poľnohospodárstvo, veterinárstvo a rybolov a je koncipovaná do dvoch základných častí - analytickej a aplikačnej.

Analytická časť SSRLZ obsahuje charakteristiku a poslanie sektora v horizonte do roku 2030, strategickú analýzu sektora (vrátane dátového zhrnutia, PESTLE analýzy a SWOT analýz), predpokladané vývojové tendencie v sektore do roku 2030 s dosahom na ľudské zdroje (Dátové zhodnotenie budúceho vývoja ľudských zdrojov, Zmeny spôsobené pandemiou, Adaptácia na trvalo udržateľný rozvoj, Reakcia vzdelávacieho systému na inovácie, Inovácie) a manažérske zhrnutie (vrátane kritických a kľúčových činiteľov).

Aplikačná časť SSRLZ obsahuje zoznam navrhovaných sektorových opatrení v oblasti zabezpečenia/prípravy ľudských zdrojov a vzdelávania, ktoré navrhla sektorová rada (členovia, pracovné skupiny, externí experti sektorovej rady). Obsahuje päť vývojových trendov v sektore, v rámci ktorých bolo identifikovaných 50 sektorových opatrení rozdelených do ôsmich oblastí.

SUMARIZÁCIA KLÚČOVÝCH INFORMÁCIÍ Z ANALYTICKEJ A APLIKAČNEJ ČASTI

Slovenské poľnohospodárstvo je integrálnou súčasťou európskej a svetovej ekonomiky, kde v ostatnom období prebiehajú rozsiahle štrukturálne zmeny, ktoré podstatne vplývajú na slovenskú poľnohospodársku produkciu, vývoj domácich cien potravín a rozvoj vidieka. Poľnohospodárstvo plní okrem zabezpečovania výživy mnohé dôležité funkcie - tento multifunkčný rozmer poľnohospodárstva sa v súčasnosti na rôznych politických úrovniach spomína najmä v súvislosti s potravinovou bezpečnosťou a trvalou udržateľnosťou. Poslanie veterinárnej činnosti v rámci sektora je zosúladené s dominantným poslaním zabezpečenia výživy obyvateľstva bezpečnými, kvalitnými a zdravotne nezávadnými potravinami a dohľadom nad ich výrobou v celom reťazci od poľnohospodárskeho podniku až na stôl spotrebiteľa. Akvakultúra predstavuje kľúčové odvetvie pri poskytovaní príležitostí na zvyšovanie potravinovej bezpečnosti. Má svoj význam predovšetkým z hľadiska ochrany a tvorby životného prostredia, zachovávanie pôvodného genofondu rýb a spoločensky prospešných mimoprodukčných prínosov v oblasti krajiny tvorby, protipovodňovej ochrany, zadržiavania vody v krajine a z hľadiska rozvoja vidieka.

Multifunkčnosť a udržateľnosť poľnohospodárstva sú kľúčovými prvkami v reformách Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ. Slovenské poľnohospodárstvo je významne ovplyvňované vývojom na európskej úrovni. Spoločná poľnohospodárska politika EÚ ovplyvňuje objem a štruktúru poľnohospodárskej produkcie na Slovensku, príjmy a konkurencieschopnosť slovenských poľnohospodárov - ako aj celkové smerovanie sektora.

Aktuálne programové vyhlásenie vlády SR deklaruje agropotravinársky sektor ako strategický. Potravinovú sebestačnosť považuje za prioritu. Napriek tomu sa kroky k naplneniu tohto vyhlásenia v praxi zatiaľ prejavujú minimálne. Posilnenie postavenia poľnohospodárstva pritom dokáže vymaniť krajinu z pasce stredného príjmu a zvýšiť kvalitu života. Slovenský agrosektor má veľký nevyužitý rastový potenciál. Zvýšenie potravinovej sebestačnosti totiž znamená surovinu nielen vyprodukovať, ale aj spracovať na potraviny a produkciu realizovať na domácom trhu a prípadne aj exportovať.

Poľnohospodárstvo je jedným z kľúčových determinantov pre udržanie funkčnej sídelnej štruktúry vidieka - podieľa sa na rozvoji a udržaní vidieckej infraštruktúry, ako aj na podpore osídlenia na vidieku. Poľnohospodárska prvovýroba je významným činiteľom udržiavania pracovnej sily na vidieku generovaním rôznych pracovných príležitostí, čím zároveň prispieva k zníženiu, resp. neprehľbovaniu regionálnych - miestnych disparít.

Dátové zhodnotenie sektora

Slovensko patrí v skupine nových členských krajín EÚ k štátom s nižším podielom poľnohospodárstva na tvorbe pridanej hodnoty (2,1 %-ný podiel na tvorbe HDP v SR), napriek tomu má nenahraditeľný význam v produkcii poľnohospodárskych surovín a potravín a v rozvoji a osídlení vidieka. Na základe dlhodobých vývojových tendencií očakávame v najbližších 10 rokoch mierny rast pridanej hodnoty v sektore, avšak podiel na celkovom HDP v SR bude klesať. Sektor poľnohospodárstvo, veterinárstvo a rybolov má pasívne saldo obchodnej bilancie. Hodnota dovezených produktov prevyšuje hodnotu vývozu o 21 %. Sektor sa na celkovej investičnej aktivite v SR podieľa 2,8 %-ami.

V sektore v súčasnosti pracuje o 45 % menej osôb ako pred 20 rokmi a na celkovej zamestnanosti v SR sa podieľa 2 %-ami. Priemerný medziročný pokles zamestna-

nosti v sektore je na úrovni 3 %. Zamestnanosť v sektore je na Slovensku v porovnaní s EÚ nízka a znižuje sa rýchlejšie ako v ostatných štátoch EÚ. Slovensko sa v miere zamestnanosti v poľnohospodárstve ako podiele na celkovej zamestnanosti (3,0 % v SR) nachádza pod priemerom EÚ (4,4 %). Miera zamestnanosti v poľnohospodárstve má na Slovensku ako aj v EÚ klesajúci trend. Nezamestnanosť na vidieku a regionálne rozdiely v nezamestnanosti patria na Slovensku medzi najvyššie v EÚ - aj keď agregátne čísla za celú SR môžu vyzerať celkom priaznivo. Ide o dôležité údaje - v zmysle perspektívy znižovania nezamestnanosti na vidieku podporou sektora, keďže poľnohospodárstvo a rybolov sa viažu na vidiek.

V sektore dominujú tuzemské podniky s 98 %-ným zastúpením a 92 %-ným podielom na zamestnanosti sektora. Z hľadiska právnej formy tvoria až 76 % podnikov v sektore fyzické osoby (FO) - podnikatelia. Z celkového počtu 50 tisíc pracujúcich v sektore tvoria 77 % zamestnanci v podnikateľských subjektoch a 16 % tvoria fyzické osoby - podnikatelia. V sektore je zamestnaný vysoký počet osôb, ktoré nie sú zamestnané v klasických podnikateľských štruktúrach a preto ich nie je možné úplne štatisticky odsledovať - vykonávajú prácu vo forme samostatne hospodáriacich roľníkov, rodinných fariem a pod. Tieto formy poľnohospodárskej činnosti nie sú formálne zadané a nepredstavujú pre spomenuté osoby hlavný pracovný pomer.

V sektore pracuje približne 20 000 zamestnancov na skrátenej úväzok - hlavne sezónne. Tieto skrátenej/flexibilné pracovné úväzky by sektor potreboval posilniť, čo súvisí s potrebným nárastom flexibility trhu práce v SR a potrebným znížením daňovo-odvodového zaťaženia, znížením administratívneho zaťaženia (nahlasovanie/odhlasovanie) a legislatívnej úpravy sezónnej práce. Na skrátenej úväzok pracujú predovšetkým osoby vo veku 55 - 64 rokov, ktoré tvoria 45 % z celkového počtu pracujúcich na skrátenej úväzok v sektore.

Štruktúra pracujúcich podľa divízií patriacich do tohto sektora je nasledovná: 1 Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace (95,9 %), 3 Rybolov a akvakultúra (0,5 %), 75 Veterinárne činnosti (3,6 %).

Priemerný vek zamestnancov v sektore je 48 rokov, čo je o 4 roky viac ako v SR. V celej SR má 24 % zamestnancov 55 a viac rokov, v sektore je ich podiel na úrovni 40 %. Ak sektor definujeme podľa sektorových zamestnaní, priemerný vek zamestnancov je taktiež na úrovni 48 rokov.

Príjmy poľnohospodárskych podnikov na osobu (AFI) sú na Slovensku nadpriemerné v rámci EÚ i v porovnaní s celou slovenskou ekonomikou. Mzdy v poľnohospodárstve sú ale na úrovni troch štvrtín miezd v národnom hospodárstve. Mzdy v poľnohospodárstve odzrkadľujú nižšiu kvalifikáciu pracovnej sily ako aj nižšiu vybavenosť práce kapitálom v sektore. Produktivita práce v poľnohospodárstve síce rastie (podniky prepúšťajú najmenej produktívnych zamestnancov), ale vo zvyšku ekonomiky rastie produktivita práce rýchlejšie, preto mzda v poľnohospodárstve zaostáva za priemerom. Primárny účel priamych platieb je podpora príjmu poľnohospodárov, čo má ale na mzdy zamestnancov len malý vplyv. Príjmová podpora nekončí u zamestnancov podnikov, ale z väčšej časti u dominantných vlastníkov podnikov alebo vlastníkov pôdy, prostredníctvom kapitalizácie do ceny pôdy a u dodávateľov výrobných vstupov a služieb.

Sektor patrí medzi 46 % sektorov s najnižším podielom vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov, resp. najvyšším podielom stredoškolsky vzdelaných zamestnancov. Očakáva sa, že zavádzanie technológií do sektora spôsobí nárast zamestnancov s vyšším vzdelaním a zníži potrebu nízko kvalifikovaných zamestnancov. Otázkou je, akou rýchlosťou a v akom rozsahu sa budú tieto technológie do výrobného procesu v sektore zavádzať, preto nemožno presne predikovať ďalší vývoj podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov v sektore.

Celková dodatočná potreba ľudských zdrojov z pohľadu sektorových zamestnaní v sektore bude v období rokov 2021 – 2025 na úrovni približne 10,4 tisíc osôb, to je 21 % súčasného počtu pracujúcich. V tomto období príde na trh práce 15,2 tisíc absolventov stredných a vysokých škôl. Približne 55 % z prichádzajúcich absolventov budú tvoriť absolventi stredných škôl. V sektore poľnohospodárstvo, veterinárstvo a rybolov sa očakáva do roku 2025 nedostatok absolventov na úrovni približne 10 tisíc osôb. Pracovné miesta neobsadené absolventmi s príslušným odvetvovým vzdelaním budú obsadzované ľuďmi z iných odvetví a zo zahraničia.

Inovácie

Budúce perspektívy rozvoja poľnohospodárstva a agrárnej zamestnanosti budú predovšetkým závisieť od zvýšenia inováčnej výkonnosti rezortu, intenzity modernizácie odvetvia a skvalitňovania ľudského kapitálu. Stále viac bude dochádzať k znižovaniu podielu nízko kvalifikovaných zamestnancov úmerne k dynamike zavádzania inovácií a technického pokroku a ich pracovné pozície budú zaujímať mladší a kvalifikovaní zamestnanci s vyššou úrovňou ľudského kapitálu. Vzorce zamestnávania sa v poľnohospodárstve menia, škála a rôznosť obsahu práce sa rozširuje. Na presun výskumu a inovácií z laboratórií na polia a trhy, úplné prepojenie poľnohospodárov s digitálnym hospodárstvom bude potrebné sa zamerať na rozvoj ľudského kapitálu v spojitosti s výskumom, ako aj silnejšia podpora inovácií.

Zánik starých a nástup nových profesií je nezvratný. Vznikajú budú povolania s vysokou pridanou hodnotou a kreativitou. Trh práce v nasledujúcich rokoch bude meniť robotizácia. Podnikateľské subjekty musia cielene podporovať zamestnancov pri rekválifikácii a pri zlepšovaní ich zručností.

Dnes je stále viac badateľné, že budúca podoba poľnohospodárstva spočíva v masívnom zapojení digitálnych

technológií – satelitných snímok polí, v sondáži a aplikácii prostriedkov na ochranu rastlín pomocou dronov, využití traktorov, sejačiek a kombajnov automaticky navedzaných pomocou GPS a pod.

Sektor poľnohospodárstvo, veterinárstvo a rybolov patrí medzi sektory s priemerným potenciálom automatizácie. V najbližších 20tich rokoch sa očakáva, že technológiami bude možné nahradiť približne 60 – 70 % pracovných procesov, ktoré v súčasnosti vykonávajú zamestnanci. Substituovaných by mohlo byť takmer 30 tisíc súčasných zamestnancov v sektore. Napriek tomuto faktu a vzhľadom na špecifické podmienky na Slovensku však predpokladáme veľké rozdiely v zavádzaní technológií a teda aj ich vplyvu na ľudské zdroje naprieč jednotlivými regiónmi a podnikmi. Analýzy ukazujú, že vďaka automatizácii a digitalizácii mnohé miesta zaniknú. Na druhej strane však vzniknú nové pozície s vyššími nárokmi na kvalifikáciu pracovnej sily.

Zamestnania, ktorých vznik alebo výrazný rast ich potreby možno v horizonte 2030 očakávať:

- > Operátor dronov
- > Agrobiotechnológ
- > Špecialista pre biotechnológie
- > Špecialista na digitalizáciu
- > Analytik údajov
- > Vývojár softvéru a aplikácií
- > Riadiaci pracovník (manažér)
- > Špecialista predaja a marketingu
- > Nanotechnológ
- > Špecialista na agrochémiu
- > Špecialista na laboratórne skúmanie v oblasti poľnohospodárstva (rozbor pôdy a poľnohospodárskych produktov)

- > Špecialista na informačné technológie
- > Mestský poľnohospodár
- > Špecialista na hydroponické pestovanie
- > Špecialista na vertikálne poľnohospodárstvo
- > Elektrotechnik pre automatizačnú techniku
- > Špecialista na biopoľnohospodárstvo
- > Špecialista na environmentálne záťaž v poľnohospodárstve
- > Poradca pre podporu poľnohospodárskych inovácií
- > Poradca pre udržateľné systémy v poľnohospodárstve
- > Špecialista na agroekologické systémy
- > Riadiaci pracovník (manažér) prírodných zdrojov

Dôležitým špecifikom v rámci sektora poľnohospodárstva, veterinárstva a rybolovu je aj postavenie samostatne hospodáriacich jednotlivcov. Títo musia reflektovať na všetky inovácie prichádzajúce na trh s ohľadom na ich konkrétne zameranie. Vplyv inovácií na takýchto jednotlivcov je väčší, ako na podobné pozície v rámci podnikov, avšak zavádzanie inovácií v tomto prípade je náročnejšie.

Z uvedených skutočností je možné konštatovať, že inovácie a inováčné prvky napredujú každým dňom a ich bezprecedentný rozmach postupne ovplyvňuje aj ľudské zdroje a požiadavky na zručnosti, ktorými majú pracovníci disponovať. Nižšie predkladáme kľúčové inováčné a technologické zmeny ovplyvňujúce sektor poľnohospodárstvo, veterinárstvo a rybolov v určenom horizonte 2030 s perspektívou do roku 2050:

- > Precízne poľnohospodárstvo
- > Internet vecí/Priemyselný internet
- > Ekologické poľnohospodárstvo

- > Digitalizácia a analytika dát
- > Sociálne poľnohospodárstvo
- > Systém prenosu výsledkov vedy a výskumu do praxe (AKIS)
- > Marketing v poľnohospodárstve
- > Umelá inteligencia v poľnohospodárstve
- > Vertikálne poľnohospodárstvo
- > Hydroponické pestovanie rastlín

Kritické činitele

- > starnutie poľnohospodárskej populácie a dlhodobý úbytok pracujúcich (najmä v kontexte nezájmu absolventov stredných a vysokých škôl poľnohospodárskeho zamerania o prácu v agrosektore, absencia návrhu podporných stimulov novovznikajúcej sociálnej skupiny mladých farmárov spojenej s rozvojom vidieka a tým i neexistencia komplexného sociálno-ekonomického návrhu statusu rodinných fariem predovšetkým z hľadiska ľudského faktora a vytvorenie priaznivého a motivačného inštitucionálneho prostredia pre začínajúcich mladých, a rodinných farmárov,
- > dlhodobé legislatívne neriešenie potreby zamestnávania sezónnych pracovníkov – nutné zjednodušenie zamestnávania sezónnych pracovníkov ako základný predpoklad pre rozvoj poľnohospodárskej prvovýroby,
- > absencia koncepcnej stratégie orientovanej na rast miezd v sektore – dlhodobá disparita mzdového ohodnotenia pracujúcich v poľnohospodárstve oproti priemeru za SR a ostatným odvetviam národného hospodárstva,

- > neexistencia funkčného systému nezávislého odborného (terénneho) poradenstva, chýba transfer vedomostí a poznatkov najmä v prípade novovzniknutých fariem, nedostatočné skĺbenie podpôr s agroenvironmentálnymi funkciami poľnohospodárstva a vyšším prepojením s rozvojom vidieka, najmä s periférnymi vidieckymi oblasťami,
- > rastúca závislosť obyvateľstva od potravín zahraničnej proveniencie, stráca sa potravinová bezpečnosť krajiny a znižuje sa kvalita starostlivosti o vidiecky priestor, rozdielna ekonomická úroveň regiónov Slovenska, najvýraznejšia vo vidieckych regiónoch, zvyšujúci sa počet najmenej rozvinutých okresov, klesajúci trend úrovne HDP na obyvateľa vo vidieckych oblastiach.

Kľúčové činitele

- > zaradenie poľnohospodárstva do priorit vlády SR – potravinová bezpečnosť, posilnenie postavenia poľnohospodárstva ako základnej priority štátnej, hospodárskej a sociálnej politiky štátu a základného piliera rozvoja vidieka, vypracovanie dlhodobej komplexnej koncepcie rozvoja poľnohospodárstva a potravinárstva so zreteľom na strategické dokumenty EÚ – v rámci SPP EÚ sú vytvorené rovnaké podmienky pre poľnohospodárov a potravinárov vo všetkých členských štátoch EÚ,
- > kontinuálna generačná a kvalifikačná obnova pracovnej sily v poľnohospodárstve, podpora flexibilných foriem zamestnávania, zmena prístupu k využitiu ľudského potenciálu, zefektívnenie pracovnej činnosti vo väzbe na substitúciu ľudskej práce systémom automatizácie, digitalizácie v rámci inteligentného poľnohospodárstva. Postupy, ako precízne poľnohospodárstvo, robotizácia, digitalizácia dodá-

vateľských reťazcov (blockchain, autonómna mobilita) a systémy na podporu rozhodovania (umelá inteligencia, big data) prispejú k zvýšeniu efektívnosti poľnohospodárstva. Zvyšovanie produktivity práce bude vytvárať dopyt po kvalifikovanej pracovnej sile na úkor nekvalifikovanej, budú zanikať pracovné miesta pre ľudí bez náležitých zručností,

- > zlepšenie kvality života na vidieku ako kľúčového faktora atraktivity pre územnú stabilizáciu mladých ľudí budovaním kvalitnej technickej a sociálnej infraštruktúry vo vidieckych obciach a tak zabránenie vyludňovaniu vidieka ako rezervoáru pracovných síl pre pôdohospodárstvo,
- > zvýšenie konkurencieschopnosti a výkonnosti segmentov poľnohospodárstva vytvárajúcich vysokú pridanú hodnotu a možnosti zamestnania, zvýšenie sebestačnosti agropotravinárskych komodít na domácom agropotravinárskom trhu za súčasného zvýšenia kvality výrobkov, regionálnych a miestnych špecialít a produktov ekologického poľnohospodárstva, zvýšenie lokálnej produkcie potravín, neformálnych sietí domácej produkcie, alternatívnej produkcie potravín a pod.,
- > prehodnotenie zamerania študijných odborov na stredných a vysokých školách s ohľadom na potreby trhu práce (na potreby a zameranie poľnohospodárstva a potravinárstva), systematická marketingová podpora záujmu mladých ľudí o prácu v poľnohospodárstve, najmä v živočíšnej a v špecializovanej rastlinnej výrobe, zvyšovanie kvality vzdelávania generácie vstupujúcej na trh práce, zvyšovanie kvality vzdelávania by malo mať charakter celoživotného vzdelávania.

Návrh sektorových opatrení na zabezpečenie ľudských zdrojov v súlade s vývojom trhu práce a inováciami

Návrh sektorových opatrení na zabezpečenie ľudských zdrojov v súlade s vývojom trhu práce a inováciami je vypracovaný formou sektorových opatrení a reflektuje potreby sektora v piatich – pre sektor poľnohospodárstva, veterinárstva a rybolovu – významných vývojových trendoch. V rámci týchto trendov boli následne zadefinované sektorové opatrenia a aktivity na ich implementáciu. Medzi tie najdôležitejšie patria napríklad:

1. Trvalo udržateľné, multifunkčné a presné poľnohospodárstvo ako predpoklad zachovania života na vidieku

- Príprava vzdelávania dospelých v oblasti poskytovania podpory v poľnohospodárstve so zameraním na priame platby, viazané platby, environmentálne platby, podporu samostatne hospodáriacich roľníkov, malých a mladých farmárov.
- Zmena právnych predpisov v oblasti získania oprávnenia na podnikanie v agro-sektore z hľadiska odborných a kvalifikačných predpokladov, povinnosti cieleného priebežného vzdelávania podľa druhu prvovýroby a druhu poskytovaných podpôr v poľnohospodárstve.
- Zadefinovanie obsahu stredoškolskej pracovnej pozície zameranej na využitie agrolesníckych systémov.

2. Popularizácia agro-sektora, výchova a vzdelávanie mladej generácie a riadený systém celoživotného vzdelávania

- Popularizácia sektora a jeho vnímanie v spoločnosti, posilnenie záujmu o perspektívne vzdelávacie programy pre sektor. Moderný marketing zameraný na propagáciu sektora a prípravu ľudských zdrojov.

- Rozšírenie obsahu študijných programov o kariérové poradenstvo; sprostredkovanie informácií o možnostiach uplatnenia v agro-sektore.

3. Uplatňovanie prvkov sociálnej ekonomiky v agro-sektore

- Príprava zmeny legislatívy s návrhom systému zjednodušeného zamestnávania ľudských zdrojov pri príležitostných a sezónnych prácach v agro-sektore.
- Zabezpečenie informovanosti stredných škôl vrátane pedagógov, žiakov a rodičov o situácii na trhu práce, o potrebe súladu trhu práce a vzdelávania a o možnostiach zamestnania sa v agro-sektore s podporou nástrojov sociálnej ekonomiky.

4. Zabezpečenie bezpečnosti potravín, zdravej výživy a strategickej sebestačnosti

- Rozšírenie štátnych vzdelávacích programov v skupine odborov 42 a 45 s orientáciou na zákazníka, rôzne formy predaja, dodržiavanie hygienických štandardov, spájanie produkcie, základný marketing.

5. Intenzívne zavádzanie digitalizácie, automatizácie, robotizácie, inovácie a aplikovaného výskumu do poľnohospodárskej praxe

- Podpora vzdelávania zamestnancov poľnohospodárskych podnikov formou cielených odborných školení, kurzov so zameraním na využívanie digitálnych technológií a najnovších poznatkov z oblasti automatizácie a robotizácie poľnohospodárstva, ktoré budú poskytované akreditovanými vzdelávacími inštitúciami a spoločnosťami.
- Posilnenie vedecko-výskumného potenciálu.

- V rámci odborného vzdelávania a prípravy na stredných odborných školách rozšírenie obsahu vzdelávania školských vzdelávacích programov v skupine odborov 42 a 45 o využívanie digitálnych technológií a najnovších poznatkov z oblasti automatizácie a robotizácie poľnohospodárstva.
- Rozšírenie obsahu vzdelávania v rámci odborných predmetov vysokoškolského vzdelávania pri výchove poľnohospodárskych odborníkov o využívanie digitálnych technológií a najnovších poznatkov z oblasti automatizácie a robotizácie poľnohospodárstva.

V úspešnej implementácii opatrení a využití výsledkov zo SSRLZ bude zohrávať významnú úlohu podpora zo strany sektorových partnerstiev. V najbližšej dobe budú oslovené relevantné subjekty a budú im prezentované navrhnuté opatrenia. Veríme, že SSRLZ bude prínosná na zabezpečenie dostatočného počtu kvalitných ľudských zdrojov a zvýšenie podpory mladých ľudí a ich záujmu o sektor, čo by malo viesť k posilneniu postavenia sektora a tým súvisiacej potravinovej bezpečnosti a sebestačnosti krajiny.

Aktivity pri tvorbe SSRLZ boli realizované v rámci Národného projektu „Sektorovo riadenými inováciami k efektívnemu trhu práce v SR“ v spolupráci s MPSVR SR. Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Mgr. Natália Cibiková
tajomníčka Sektorovej rady pre poľnohospodárstvo,
veterinárstvo a rybolov

www.sustavapovolani.sk

TREXIMA

 MINISTERSTVO
PRÁCE, SOCIÁLNYCH
VECÍ A RODINY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

 EURÓPSKA ÚNIA
Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

 OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

Národný projekt Sektorovo Hľadnými inováciami k efektívnemu trhu práce v Slovenskej republike sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu v rámci Operačného programu Ľudské zdroje
www.esf.gov.sk | Kód projektu: NFP312031V679